Στερνὺ ἠπόρει τὰ μέγιστα, αὐτὸς ὁ νομίζων ὅτι ἦτον ἀλάνθαστος εἰς τὰ τῆς ἐθιμοτυπίας, ὅτι διήγειρε τὴν δυσαρέσκειαν μικρᾶς θυγατρὸς βιομηχάνου καὶ ἐπεθύμει τὰ μέγιστα νὰ μάθῃ ποῖον ἦτο τὸ σφάλμα του εἰς τὰ ὄμματά της. Τοῦτο τὸν διεσκέδαζε τὰ μέγιστα, καὶ δι' αὐτὸ ἔμεινεν ὄρθιος πλησίον τοῦ γραφείου, ὁτὲ μὲν θεωρῶν τὴν Ἐλίζαν ὁτὲ δὲ τοὺς κατόπιν του ὑπογράφοντας, οἵτινες τῷ ἐφαίνοντο πράττοντες ἀπαράλλακτα ὡς αὐτὸς, χωρὶς ἐντούτοις νὰ ξενίζεται ἡ νέα· ἀλλ' ὅταν ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς Ἐλίζης, ἐννόησε πάραυτα ὁποῖον ἄτοπον εἶχε πράξει. Ὅταν ὁ μαρκήσιος τῇ προσέφερε τὸν κάλαμον, ἐκείνη ἐστάθη μικρὸν καὶ παρετήρησε σχεδὸν εἰρωνικῶς:

— Μὲ συγχωρεῖτε μίαν στιγμὴν νὰ βγάλω τὸ χειρόκτιόν μου.

Καὶ ἐκβαλοῦσα πραγματικῶς τὸ χειρόκτιόν της ὑπέγραψε δι' ἀβροτάτης καὶ λευκοτάτης χειρός.

Τότε ἐννόησεν ὁ Λεόνς· εἶχεν ὑπογράψει μὲ χειρόκτιον! Ληξιαρχικὴν πρᾶξιν γάμου μὲ χειρόκτιον! Ὀρκίζεταί τις εἰς τὸ δικαστήριον μὲ χειρόκτιον; Ὁ Λεὸνς τὸ ἐσυλλογίσθη καὶ εἶπε καθ' ἑαυτόν:

— Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔχουσι παραδόξους τινὰς καλλαισθητικὰς λεπτότητας· τί δύναται τάχα νὰ προσθέσῃ ἢ ν' ἀφαιρέσῃ ἓν χειρόκτιον, ὡς πρὸς τὴν ἁγιότητα ἑνὸς ὅρκου ἢ τὴν ὑπογραφὴν μιᾶς δημοσίας πράξεως; Τίποτε βέβαια. Καὶ ὅμως φαίνεται εἰλικρινεστέρα ἡ γυμνὴ χεὶρ ἥτις ὑψοῦται πρὸς τὸν Θεὸν ἢ ἐπιμαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν. Εἶναι λεπτότατόν τι αἴσθημα, τὸ ὁποῖον καί τοι ἀδικαιολόγητον οὐχ ἧττον ὑπάρχει.

Ὁ Λεὸνς τὸ ἐσυλλογίζετο ἀκόμη, ὅτε ἡ συνοδία ἤρχισεν ἐξερχομένη. Ὁ Κύριος Τιρλὼ, παράνυμφος, καὶ ἑπομένως ἐπὶ τῶν τελετῶν, εἶχε καταβῆ ἵνα διατάξῃ τὰς ἁμάξας νὰ προχωρήσωσιν· ὁ Λεὸνς λοιπὸν ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ πάλιν τὸν βραχίονά του εἰς τὴν Ἐλίζαν. Ἐκείνη τὸν ἀπεδέχθη σχεδὸν δυσαρέστως, μὴ προσέξασα ὅμως ὅτι δὲν εἶχε φορέσει τὸ χειρόκτιόν της· καὶ ἰδοὺ ὁ Λεὸνς βαδίζων παρ' αὐτῇ, κλίνων τὴν κεφαλὴν καὶ προσηλῶν τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς θελκτικῆς ἐκείνης χειρὸς τῆς στηριζομένης ἁβρῶς ἐπὶ τοῦ βραχίονός του.

(Ἀκολουθεῖ.)

FR. SOULIÉ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

Ο ΒΥΡΓΕΡ (Bürger).

Ψυχράν τινα χειμερινὴν ἑσπέραν τοῦ 1772 ἔτους, εἰς μικρὸν παρὰ τὴν Γοτίγγην χωρίον, εὐάριθμος φίλων ὁμὰς ἔπινον τὸν ζύθον των ἀπέναντι τῆς εὐθύμως σπινθηρακιζούσης ἑστίας. Τὸ ψῦχος ἐκτὸς ἦτο δριμὺ, ἡ χιὼν ἔπιπτεν ἀραιὰ ἀλλ' ἀδιάκοπος, καὶ ἡ χλιαρὰ ἀτμοσφαίρα τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ συνεκάθηντο οἱ ζυθοποτοῦντες φίλοι, μόλις κατώρθου νὰ διαλύῃ τὰ ἐπὶ τῶν ὑέλλων τῶν παραθύρων διαγραφόμενα ὑπὸ τοῦ πάγου ἀνθοφανῆ κοσμήματα.

— Εἰπέ μας λοιπὸν, θειὰ Αὐγούστα, εἶπε μετὰ στιγμάς τινας γενικῆς σιωπῆς ὁ νέος Μίλλερ, γεμίζων ἡσύχως τὴν μικράν του χοιρινουργῆ καπνοσύριγγα, καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς μεσόκοπον γυναῖκα, εἰσελθοῦσαν τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὸ δωμάτιον, ἵνα συνδαυλίσῃ τὸ πῦρ, εἰπέ μας τί ἔγεινεν ἀπόψε ὁ Γόττφρηδ;

— Μὴ 'ξεύρω κ' ἐγὼ, υἱέ μου, ἀπήντησεν ἡ οἰκονόμος τοῦ ποιητοῦ Βύργερ, ὀκλαδὸν πρὸ τῆς ἑστίας καθημένη, ποῦ γυρίζει μ' αὐτὸ τὸ κρύο, καὶ νηστικὸς μάλιστα;

— Ὦ! τότε λοιπὸν ἐξηγεῖται, διέκοψεν ὁ Μποά. θὰ τὸν ἐκράτησαν νὰ δειπνήσῃ εἰς τὸν πύργον, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸ δικαστήριον.

— Ὁπωσδήποτε ὅμως, ἀγαπητὲ, ἀντιπαρετήρησεν ὁ λαλήσας πρῶτος Μίλλερ, ἔπρεπε τόρα νὰ ἦνε ἐδῶ· ἡ νὺξ εἶνε ψυχρὰ καὶ σκοτεινὴ, ὁ πύργος

ἀπέχει ἀρκετὰ, καὶ δὲν εἶνε καθόλου φρόνιμον νὰ διαβαίνῃ τις τὸν ἀνώμαλον καὶ χιονοσκεπῆ δρόμον τοῦ χωρίου αὐτὴν τὴν ὥραν.

— Ἄλλως τε, ὑπέλαβε τρίτος τις, Ἄλτοφ καλούμενος, μᾶς εἶχεν ὁρίσει ἐντευκτήριον ὥραν τὰς 8· τόρα εἶνε ἤδη 9 πρὸ πολλοῦ καὶ ὅμως δὲν φαίνεται.

— Παράδοξον . . .

— Τόσον ἀκριβὴς ἄνθρωπος!

— Καὶ ὅταν μάλιστα μᾶς εἶπεν ὅτι ἔχει κἄτι νὰ μᾶς ἀναγνώσῃ . .

— Ἤθελα νὰ ἤξευρα τί εἶνε αὐτὸ τὸ κἄτι·

— Κἀνὲν νέον ποίημα ἐννοεῖται.

— Ἀλλὰ τί ποίημα ;

— Ὁ ἐξ ἀπορρήτων Μποὰ θὰ ἠξεύρῃ.

— Ἀληθινὰ, Μποά ;

— Λέγε, λέγε λοιπόν . . .

Καὶ ζωηρότης τις ἀήθης εἰς γερμανικὴν συναναστροφὴν ἠγέρθη μεταξὺ τῶν φίλων, καὶ ὁ ταλαίπωρος Μποὰ περιεκυκλώθη παρ' αὐτῶν, ζητούντων νὰ ἐκπολιορκήσωσι τὸ μυστικόν του· τὰ ποτήρια τοῦ ζύθου ἠμελήθησαν, αἱ καπνοσύριγγες ἀφέθησαν ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ αἱ φωναὶ προέβαινον ὁλονέν, ὅτε αἴφνης ἡ θύρα ἠνοίγη, καὶ φωνή:

— Εὖγε, Μποὰ, μὴ τὸ προδώσῃς! κατέπαυσε τὸν θόρυβον.

— Τέλος πάντων! ἀνέκραξαν ὁμοφώνως οἱ φίλοι.

— Ποῦ ἦσο ἕως τόρα, ἀδελφέ ; ἠρώτα ὁ μὲν,

— Καὶ δὲν ἐφοβήθης τὸ ψῦχος· παρετήρει ὁ ἄλλος.

— Τίς οἶδεν ἂν ἡ βαρωνὶς Οὐσλὰρ δὲν τὸν ἀπησχόλησε πλέον τοῦ δέοντος εἰς τὸν πύργον.

— Ὤ, ὤ! εἶνε τόσον ἄσχημος . . .

— Ἀδιάφορον, οἱ ποιηταὶ δὲν ἐκλέγουν.

— Μὴ πλανᾶσθε εἰς εἰκασίας, φίλτατοι, διέκοψε τέλος ὁ Βύργερ. Ἤμην εἰς τὸν πύργον, ὅπου μὲ ἐκράτησαν νὰ δειπνήσω. Εἶν' ἀληθὲς ὅτι σᾶς εἶχον δώσει λόγον εἰς τὰς ὀκτὼ, πλὴν ἠξεύρετε πόσον ἀπαιτικὴ εἶνε ἡ εὔνοια τῶν μεγάλων, καὶ πόσον προσβλητικὴ θεωρεῖται παρ' αὐτῶν ἡ ἄρνησις καὶ τῆς ἐλαχίστης φιλοφροσύνης των.

— Αἴ! ἐννοεῖται, παρετήρησεν εἷς τοῦ ὁμίλου· θεωροῦν ὅτι γίνεσαι ἴσός των, ἂν τοῖς ἀρνηθῇς ὅ,τι σὲ προσφέρουν, καὶ σὲ συγχωροῦν εὐκολώτερον τὸ νὰ θέλῃς νὰ γίνῃς ἀνώτερός των ἢ νὰ φαίνεσαι ἴσός των.

— Εὖγε, Σπρέγγελ· εἶμ' ἐντελῶς τῆς γνώμης σου. Ἐννοεῖται λοιπὸν ὅτι δὲν ἠδυνάμην ν' ἀρνηθῶ. Ἄλλως τε, εἶχον σήμερον τόσον πολλὰς ὑποθέσεις, ὥστε ἐτελείωσα πολὺ ἀργὰ, ὅτε πλέον ἡ ὥρα τοῦ δείπνου μου εἶχε παρέλθει· καὶ δι' αὐτὸ, θειὰ Αὐγούστα, προσέθηκε στραφεὶς πρὸς τὴν παρὰ τὴν θύραν ἱσταμένην οἰκονόμον του, ἔμεινε καὶ τὸ δεῖπνόν σου ἀνωφελές . . .

Ἐκ τῶν προῤῥηθέντων ἐνόησεν ἤδη ὁ ἀναγνώστης ὅτι ὁ Βύργερ, κατὰ τῶν πλείστων ποιητῶν τὴν τύχην, νομικὸς συγχρόνως καὶ ποιητὴς, κατεῖχε δικαστικὴν θέσιν εἰς τὰ κτήματα τῶν Κυρίων Οὐσλὰρ, παρ' ὧν καὶ ἐμισθοδοτεῖτο κατὰ τὰ μεσαιωνικὰ τῆς ἐποχῆς ἔθιμα.

Ἐκεῖθεν ἐπέστρεφε λοιπὸν τὴν ὥραν αὐτὴν, περιτυλιγμένος εἰς εὐρεῖαν σισύραν, καὶ κρατῶν ἔτι τὴν ἱππευτικήν του μάστιγα. Ἀποβαλὼν τὸν μανδύαν καὶ τὸν ἐπίσης σισυρωτὸν πίλον του, ἐκάθησε καὶ αὐτὸς παρὰ τὴν τράπεζαν, καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν θειὰν Αὐγούσταν·

— Ξύλα εἰς τὴν ἑστίαν καὶ ζύθον! διέταξε.

— Καὶ τόρα τὸ νέον σου ποίημα, ἐφώνησαν ὅλοι ἐν χορῷ.

— Εὐθὺς, εὐθύς.

Ἐξαγαγὼν δὲ ἀσυνάρτητα φύλλα χάρτου ἀπὸ τοῦ θυλακίου του, ἤρχισεν ἀναγινώσκων:

Η ΛΕΟΝΩΡΑ.

Ἀφ' ὕπνων μ' ὄνειρα μεστῶν
Ἠγέρθ' ἡ Λεονώρα:
— Βίλελμ, νεκρὸς ἢ ἀπιστῶν,
Ποῦ μένεις ἕως τόρα ;—
Μὲ τὸν βασιλικὸν στρατὸν
Στεφάνους ἔφυγε ζητῶν,
Καὶ δὲν ἐμήνυσ' ἔτι
Ἂν σῶος ὑπηρέτει.

Ὁ βασιλεὺς κ' ἡ βασιλὶς
Ἀφήσαντες τὴν μῆνιν,
Κατόπιν ἔριδος πολλῆς
Συνέθεσαν εἰρήνην·
Καὶ πᾶς στρατὸς ἀναβῶν,
Χαίρων, σαλπίζων καὶ θροῶν,
Μετὰ πρασίνων κλάδων
Ἐπαλινόστει ᾄδων.

Καὶ πανταχοῦ καὶ πανταχοῖ,
Διὰ τῶν δρόμων πάντων,
Τοὺς μαχητὰς ἐν ταραχῇ
Τὰ πλήθη προϋπάντων.
«Δόξασοι» σύζυγος πιστὴ
«Καλῶς τον» ἔκραζ' ἡ μνηστὴ,
Τὴν Λεονώραν ὅμως
Ψυχρὸς κατεῖχε τρόμος.

Προσέδραμμε μετὰ σπουδῆς
Κ' ἠρώτησε τὰ πλήθη,
Ἀπάντησιν ὅμως οὐδεὶς
Νὰ εἴπῃ ἠδυνήθη.
Ὅταν παρῆλθον οἱ στρατοὶ,
Τὴν κόμην ἔτιλλεν αὐτὴ,
Καὶ κατὰ γῆς ἐν βίᾳ
Κατέπεσ' ἡ ἀθλία.

Ἡ μήτηρ ἔδραμεν εὐθύς:
— Κόρη, τί ἔχεις πάλιν;
Ὦ πλάστα, νὰ μᾶς λυπηθῇς,—
Κ' ἤνοιξε τὴν ἀγκάλην.
— Ὦ μῆτερ, μῆτέρ μου, δὲν ζῇ,
Τόρ' ἂς τὰ ταφῇ τὸ πᾶν μαζὺ,
Εἶνε σκληρὸς ὁ πλάστης,
Ὦ! ἂς μὲ κλαύσῃ πᾶς τις.—

— Ὦ! ὕψιστε, μᾶς ἐλεεῖς,
Προσεύξου πάλιν, κόρη·
Ὅ,τι ποιεῖς καλῶς ποιεῖς,
Ὦ πλάστα μου, συγχώρει.—
— Μῆτερ, τί λέγεις, τί φρονεῖς;
Εἶν' ὁ Θεός μου ἀπηνής!
Δὲν προσηυχήθην; τόρα
Εὐχῆς δὲν εἶνε ὥρα!—

— Ἐλέει, πλάστα! ὁ πατὴρ
Τὰ τέκνα δὲν ἀφίνει·
Τ' ἅγιον μύρον, ὁ δοτὴρ
Ζωῆς θὰ σὲ πραύνῃ.
— Μῆτερ, τὸ πῦρ εἶνε πολὺ,
Μύρον κανὲν δὲν ὠφελεῖ,
Μύρον κανὲν δὲν δίδει
Ζωὴν εἰς πτῶμα ἤδη.

— Ἂν τέκνον ὅμως ὁ ψευδὴς
Ἀνὴρ, νέων ἐρώτων
Ζυγὸν μακράν σου ὑποδὺς
Διέρρηξε τὸν πρῶτον;..
Τέκνον λησμόνει τον καὶ σὺ,
Καὶ μίσει τον, ἂν σὲ μισῇ·
Ὁ ᾅδης θὰ τὸν καύσῃ,
Ὅταν νὰ ζήσῃ παύσῃ.

— Ὦ μῆτερ, ἔχει φονευθῆ,
Ἀπέθανε, τὸν χάνω!
Ὦ! ἂς μὴν εἶχον γεννηθῆ,
Ὦ! τόρ' ἂς ἀποθάνω!

Σβύσου ζωὴ διὰ παντὸς,
Σβύσου τοῦ μνήματος ἐντός.
Εἶνε σκληρὸς ὁ πλάστης,
Ὦ! ἂς μὲ κλαύσῃ πᾶς τις.

—Πλάστα ἐλέει! πλάστα μὴ
Τὸ τέκνον τιμωρήσῃς!
Δὲν ἐννοεῖ τί βλασφημεῖ,
Δὲν ἔχει νοῦν, αἰσθήσεις.
Λησμόνει, τέκνον, τὸ δεινὸν,
Ζήτει θεὸν, καὶ οὐρανὸν,
Κ' ἐντὸς τοῦ Παραδείσου
Μνηστῆρα τῆς ψυχῆς σου.

Ὦ μῆτερ, τί ὁ οὐρανός;
Ὦ μῆτερ, τί ὁ ᾅδης;
Μαζύ του εἶν' ὁ οὐρανὸς,
Χωρίς του εἶν' ὁ ᾅδης!
Σβύσου ζωὴ διὰ παντὸς
Σβύσου τοῦ μνήματος ἐντὸς,
Μακράν του οὐδεμία
Μ' εὐφραίνει εὐτυχία.

Ἐτάραττε τὴν νεαρὰν
Αὐτῆς τὸ ἄλγος φρένα,
Κ' εἰς τὰ χείλη της ἀρὰν
Κατὰ θεοῦ ἐγέννα.
Ὁ κοπετός της ἦν φρικτὸς,
Ἕως οὗ τ' ἅρμα τῆς νυκτὸς
Ἀνήχθ' εἰς τοὺς αἰθέρας,
Σπεῖρον χρυσοῦς ἀστέρας.

Κρότος τότ' αἴφνης ἀντηχεῖ,
Ὡς ἵππος ἂν ἐπήδα,
Κ' ἱππέως πάτημα ταχὺ
Ἐμπρὸς εἰς τὴν κιγκλίδα·
Ὁ κώδων ἤχησεν εὐθὺς
Ἡσύχως μόλις σαλευθεὶς,
Καὶ ἔξωθεν τῆς πύλης
Αὐτὰ ἐκ γλώσσης φίλης:

— Ἄνοιξε φῶς μου· ἀγρυπνεῖς,
Ἢ πλέον ἐκοιμήθης;
Τί λέγεις δι' ἐμὲ, θρηνεῖς,
Ἢ μὴ γελᾶς ἐκ λήθης;—
— Ἄχ, Βίλελμ, σύ; τόσον ἀργά!
Ἠγρύπνουν κ' ἔκλαιον σιγά:
Ὦ! ἦτ' ὀδύνης ὥρα....
Πόθεν ἐλαύνεις τόρα;

— Μεσάνυκτα μόνον ἡμεῖς
Ἱππεύομεν, καλή μου,
Κ' ἔρχομ' ἐκ χώρας βοημῆς
Νὰ λάβω σέ μαζύ μου. —
— Ἀλλ', ἔμβα πρίν . . εἰς τὰς ξηρὰς
Ἀκάνθας πνέει ὁ βορρᾶς·
Ἐλθὲ νὰ σὲ θερμάνω
Τοῦ στήθους μου ἐπάνω.

— Ἄφες, ἂς πνέῃ ὁ βορρᾶς
Εἰς τὰς ἀκάνθας λαῦρος·
Νὰ μὲ κρατήσῃς μὴ πειρᾷς,
Βρέμων καλεῖ ὁ Μαῦρος·
Σπεῦσε καὶ σὺ νὰ ἐνδυθῇς,
Κ' ἵππευσ' ὀπίσω μου εὐθύς . . .
Εἶνε μακρὸς ὁ δρόμος,
Σὲ φέρ' εἰς γάμον ὅμως.

— Εἰς γάμον; πλὴν . . . τόσον ἀργὰ,
Διὰ μακρῶν διόδων . . .
Ἄκουσον· ἕνδεκα σιγὰ
Ἐσήμανεν ὁ κώδων. —
— Θὰ ἦν' ὡραία παννυχὶς,
Ἱππεύω ὡς νεκρὸς ταχὺς,
Κ' εὐθὺς πρὸ τῆς ἡμέρας
Θὰ φθάσωμεν τὸ πέρας.

— Λέγε, πῶς εἶνε ἡ παστὰς,
Πῶς ὁ κοιτὼν τοῦ γάμου; —
— Μακρὰν πολὺ, μὲ ἓξ κλειστὰς
Πλευρὰς, ἀντὶ θαλάμου.
— Χωρεῖ κ' ἐμέ; — Καὶ σὺ χωρεῖς·
Ἀνάβα, μὴν ἀργοπορῇς·
Προσμένουσιν οἱ ξένοι,
Καὶ ἡ παστὰς προσμένει.

Ἐπὶ τοῦ ἵππου τὰς πλευρὰς
Ἐπήδησεν ἡ νέα,
Καὶ ἔσφιγξε μὲ τὰς ἁβρὰς
Ὠλέναις τὸν ἱππέα·
Κ' ἐμπρὸς, ἐμπρὸς πάντοτ' ἠχεῖ
Τὸ κάλπασμα, περῶν ταχὺ,
Ἀσθμαίν' ἱππεὺς καὶ ἵππος,
Πῦρ πᾶς πετάλου κτύπος.

Καὶ δεξιὰ, ἀριστερὰ,
Ἐπέρων εἰς τὸν ζόφον
Δένδρα, λειβάδια χλωρὰ,
Σκιαὶ βουνῶν καὶ λόφων·

— Ὦ τί ὡραία παννυχίς!
Ἱππεύουν οἱ νεκροὶ ταχεῖς·
Τοὺς τρέμεις, Λεονώρα; —
Ἄχ! ἄφες αὐτοὺς τόρα!

Πλὴν ᾆσμ' ἀκούεται· κλαγγῆς
Ἦχος, κρωγμοὶ κοράκων,
Καὶ νεκρικὴ ᾠδὴ ἐγγύς:
«Νεκρὸς ὁδεύ' εἰς λάκκον.»
Κράββατος πτώματος ἐκεῖ,
Καὶ συνοδία νεκρική·
Φωνὴ βατράχων ἦτον
Τὸ ᾆσμα κ' ἡ φωνή των.

— Τὸ μεσονύκτιον ταφῶν
Καὶ κηδειῶν εἶν' ὥρα·
Τὴν σύζυγόν μου πλὴν νυμφῶν
Φαιδρὸς προσμένει τόρα·
Ψάλτα, καὶ σὺ χορὲ λοιπὲ
Ὑμέναιον φαιδρὸν εἰπὲ,
Καὶ σὺ τὴν γαμηλίαν
Ὦ Πάτερ εὐλογίαν. —

Σιγοῦν· πετᾶ ἀναληφθεὶς
Ὁ κράββατος ταχέως,
Καὶ ὁ χορὸς ἦλθ' εὐπειθὴς
Κατόπιν τοῦ ἱππέως.
Κ' ἐμπρὸς, ἐμπρὸς πάντοτ' ἠχεῖ
Τὸ κάλπασμα περῶν ταχὺ,
Ἀσθμαίν' ἱππεὺς καὶ ἵππος,
Πῦρ πᾶς πετάλου κτύπος.

Κ' ἐπέτων, κ' ἔφευγον δρυμοὶ
Δένδρα, βουνὰ καὶ δρόμοι,
Καὶ ἐξηλείφετ' ὡς στιγμὴ
Πόλις, χωρίον, κώμη.
— Ὦ! τί ὡραία παννυχὶς
Ἱππεύουν οἱ νεκροὶ ταχεῖς . . .
Τοὺς τρέμεις Λεονώρα;
— Ἄχ! ἄφες αὐτοὺς τόρα! —

Ἐκεῖ ἐγγὺς, εἰς τὸ κενὸν
Κρυμμένον εἰς ἐρέβη,
Ὑπὸ τῆς Φοίβης τὸν φανὸν
Στίφος σκιῶν χορεύει!
— Εὔθυμε ὅμιλε, σὺ, αἴ!
Ἔρχου κατόπιν! σεῖς σκιαὶ
Χορὸν κροτεῖτε γάμου
Πρὸ νυμφικοῦ θαλάμου! —

Κ' ἦλθε τὸ στίφος εἰς χορὸν,
Καὶ ἀνεμοστροβίλων
Πνεῦμα ὡμοίαζε, περῶν
Ξηρῶν ἐν μέσῳ φύλλων.
Κ' ἐμπρὸς, ἐμπρὸς, ἐμπρός.. ταχὺ
Τὸ κάλπασμα πάντοτ' ἠχεῖ·
Ἀσθμαίν' ἱππεὺς καὶ ἵππος,
Πῦρ πᾶς πετάλλου κτύπος.

Ταχὺ ἐπέτα ὅτι ἂν
Ἐφώτιζ' ἡ σελήνη,
Καὶ τὸ κενὸν τὴν στρατιὰν
Τῶν ἄστρων συνεδίνει·
— Φοβεῖσαι! ὤ! τί παννυχίς!
Ἱππεύουν οἱ νεκροὶ ταχεῖς·
Τοὺς τρέμεις Λεονώρα;—
— Ὤ, τί μᾶς μέλει τόρα...

—Μαῦρε, ἀλεκτρυὼν φωνεῖ,
Στιγμαὶ μένουν ὀλίγαι,
Αὖρα ἠγέρθη πρωϊνὴ,
Μαῦρέ μου, πέτα, φύγε.
Ἰδοὺ τὸ τέλος τῆς ὁδοῦ,
Ὁ νυμφικὸς κοιτὼν ἰδού!
Ἰδού μας, φίλη, τέλος...
Νεκροὶ πετοῦν ὡς βέλος.—

Πρὸ θύρας βρέμων σιδηρᾶς
Ἵσταται εὐθὺς ὁ ἵππος,
Ζυγὸν καὶ κλεῖθρα ἐλαφρᾶς
Μάστιγος θραύει κτύπος·
Τὰ δύο ἤνοιξαν πτερὰ,
Καὶ τάφους ὁ ἱππεὺς περᾷ·
Εἰς τάφων πλάκας χύνει
Τὸ φῶς της ἡ Σελήνη.

Ἀλλ' αἴφνης ἐν στιγμῇ μιᾷ
Πίπτει, ὦ φρίκη ποία!
Τοῦ μαχητοῦ ἡ λοφιὰ
Ὡς ὕλη σεσηπυῖα,
Πίπτει ὁ θώραξ, ἡ στολὴ,..
Γυμνή του μέν' ἡ κεφαλὴ,
Κ' εἰς χεῖράς του ἐφάνη
Κλεψύδρα καὶ δρεπάνη.

Ἀπέπτη ἅμα πτερωθεὶς
Ὁ Μαῦρος φλόγας πνέων,
Καὶ χάος ὑπ' αὐτὴν εὐθὺς
Ἠνοίχθη σκοτιαῖον·
Φωναὶ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν,
Ἐξ ᾅδου θόρυβος φωνῶν,
Ἡ Λεονώρα φρίσσει·
— Μὴ τὴν ζωὴν θ' ἀφήσῃ;...

Κ' ἐκεῖ εἰς τὸ τῆς Φοίβης φῶς
Ὁμὰς πνευμάτων ἄλλη
Χορεύει, καὶ αὐτὰ σαφῶς
Μᾶλλον κραυγάζ' ἢ ψάλλει:
«Καὶ ἂν τὸ στῆθος σου ῥαγῇ,
«Μὴ βλασφημήσῃς! τόρα γῆ
Τὸ σῶμά σου θὰ γείνῃ!
Ὁ Πλάστης ἂς σὲ κρίνῃ!

Δὲν εἶχεν ἔτι περάνει τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ποιήματός του ὁ Βύργερ καὶ πλεῖστοι τῶν ἀκροατῶν του ἔφρισσον σύσσωμοι: πολλοὶ αὐτῶν ἔφερον τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των, ἵνα καταβάλωσι τὰς ὀρθουμένας τρίχας των, καὶ ἄλλων αἱ μορφαὶ εἶχον καταστῆ νεκρῶν ὠχρότεραι. Ἡ ἐντύπωσις ἦν ἡ *Λεονώρα* ἀπετέλει ἦτο φοβερά. Ὅταν ὁ Βύργερ τελειώσας ἐντελῶς, συνέπτυξε τὸ χαρτίον καὶ ἀπέθηκεν αὐτὸ εἰς τὴν τράπεζαν, ἔστρεψε κύκλῳ τὰ βλέμματα καὶ εἶδε μετ' ἐνδομύχου χαρᾶς ἀλλὰ καὶ καταπλήξεως συγχρόνως ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα εἶχεν ὑπερβῆ τὰς προσδοκίας του.

— Τί σιωπᾶτε λοιπόν; ἠρώτησε τέλος.—Πῶς σᾶς ἐφάνη ἡ Λεονώρα;

— Λαμπρὰ, εἶπον ἐν ἀρχῇ ὀλίγοι, οἱ πρῶτοι συνελθόντες.

— Ἀριστούργημα, ἐφώνει μετ' ὀλίγα ἔτι λεπτὰ ὁλόκληρος τῶν φίλων ὁ ὅμιλος κ' ἐνηγκαλίζετο τὸν ποιητήν.

Ἦτο πραγματικῶς ἀριστούργημα τὸ ποίημα ἐκεῖνο, ὅπερ ἀνικανοῖ ν' ἀποδώσῃ ἐντελῶς ἡ ἐκ τοῦ προχείρου, ὅσον τὸ δυνατὸν ὅμως πιστὴ καὶ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ πρωτοτύπου γενομένη, μετάφρασις, ἣν παρεθέσαμεν ἀνωτέρω τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν. Ἦν ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων ἐκείνων, ἅτινα γραφέντα ἅπαξ ἀπαθανατίζουσι τὸν ποιητήν των καὶ ἀναβιβάζουσιν αὐτὸν, ὡς ἀνεβίβασεν ἡ Λεονώρα τὸν Βύργερ, δι' ἑνὸς μόνου ἅλματος εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Παρνασσοῦ.

Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν εὐρωπαϊκὴ γλῶσσα, εἰς ἣν νὰ μὴ μετεφράσθη ἡ *Λεονώρα*. Ἑλληνικὰς μεταφράσεις, ἢ μᾶλλον συνόψεις τοῦ ποιήματος τούτου, ἀδιστάκτως οὐχὶ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἀλλ' ἐξ ἄλλων μεταφράσεων γενομένας, γνωρίζομεν, ἡμεῖς

ὀυλάχιστον, δύο. Ἡ μὲν πρώτη, πιστοτέρα τῆς δευτέρας εἰς ὅσα τοῦ ποιήματος μέρη διετήρησεν, ἀλλὰ πολὺ ταύτης συντομωτέρα, χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1849, καὶ περιέχετ' ἐν μικρῷ τινι βιβλιαρίῳ ποιήσεων: *Ἡ ἀπλῆ γλῶσσα* καλουμένῳ καὶ δημοσιευθέντι παρὰ τοῦ καλλιφώνου ἀοιδοῦ τῆς *Κορίντης* καὶ τοῦ *Πινδάρου* Κ. Γ. Τερτζέτου. Τὴν δευτέραν ἀπαντῶμεν, μετὰ συντόμων τινων βιογραφικῶν περὶ τοῦ ποιητοῦ εἰδήσεων, ἐν τῷ 7ῳ τόμῳ τῆς *Εὐτέρπης* (φυλλάδ. 37 τῆς ἀ. Ἀπριλίου 1854), ληφθεῖσαν πιθανῶς ἐκ κακῆς ἰταλικῆς τοῦ ποιήματος μεταφράσεως, καὶ οὔτε τὴν πρωτοτυπίαν, οὔτε τὴν δύναμιν, οὔτε τὴν γλωσσικὴν χάριν τοῦ πρωτοτύπου ἐμφαίνουσαν. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ δὲ τῆς δευτέρας ταύτης τοῦ ποιήματος συνόψεως, χρέος ἡμῶν φρονοῦμεν ν' ἀνασκευάσωμεν πλάνην τινα παραδόξως πως εἰσφρύσασαν ἐν ταῖς περὶ αὐτοῦ κρίσεσι τοῦ περιοδικοῦ ἐκείνου, καθ' ἣν ἡ τιμὴ δῆθεν τῆς πρωτοτυπίας τοῦ ὡραίου αὐτοῦ προϊόντος τοῦ γερμανικοῦ Παρνασσοῦ ἀνήκει εἰς τὴν δημοτικὴν τῆς Ἑλλάδος ποίησιν, καὶ ἡ δόξα τοῦ Βύργερ ἑπομένως εἶνε ἑλληνικὴ δόξα. Εἶν' ἀληθὲς ὅτι μεταξὺ τῶν ὡραίων αὐτοφυῶν προϊόντων τῆς δημώδους ἑλληνικῆς ποιήσεως ἀπαντᾶται καὶ ἓν ὁ *Βρυκόλακας* ἐπιγραφόμενον καὶ ἔχον ὁμοιότητά τινα πρὸς τὴν γερμανικὴν *Λεονώρην*· ἵνα δὲ καταστήσωμεν προχειροτέραν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν τὴν σύγκρισιν, παρατίθεμεν αὐτὸ, ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ K. Passow (Τραγούδια Ῥωμαϊκα, Leipzig, 1860.— σελ. 394) ἀντιγράφοντες:

Ο ΒΡΟΥΚΟΛΑΚΑΣ.

Μάνα μὲ τοὺς ἐννιά σου γιοὺς καὶ μὲ τὴ μιά σου κόρη.
Τὴν κόρη τὴ μονάκριβη τὴν πολυαγαπημένη,
Τὴν εἶχες δώδεκα χρονῶν κ' ἤλιος δὲ σοῦ τὴν εἶδε,
Στὰ σκοτεινὰ τὴν ἔλουζες, 'ςτ ἄφεγγα τὴν ἐπλέκες,
Στ' ἄστρη καὶ 'ςτὸν αὐγερινὸ τσ' ἔφκιανες τὰ σγουρά της·
Ὅπου σοῦ φέρναν προξενιὰν ἀπὸ τὴν Βαβυλώνη,
Νὰ τὴν παντρέψῃς μακρυὰ, πολὺ μακρυὰ 'ςτὰ ξένα·
Ὀχτ' ἀδερφοὶ δὲ θέλουνε κι' ὁ Κωνσταντῖνος θέλει,
« Δὸς τηνε μάνα, δὸς τηνε τὴν Ἀρετὴ 'ςτὰ ξένα,
Στὰ ξένα 'κεῖ ποῦ περβατῶ, 'ςτὰ ξένα ποῦ πηγαίνω,
Νὰ 'χω κ' ἐγὼ παρηγοριὰ νὰ χω κ' ἐγὼ κονάκι.»—
»Φρόνιμος εἶσαι Κωνσταντῆ κι' ἄσχημ' ἀπηλογήθης·
Κι' ἂν μῶρθη γιέ μου θάνατος, κι' ἂν μῶρθη γιέ μ' ἀῤῥώστια
Κι' ἂν τύχῃ πίκρα γὴ χαρὰ, ποιὸς θὰ μοῦ τήνε φέρεις;»—
Τὸ Θιὸ τῆς ἔβαλ' ἐγγυτὴ καὶ τοὺς ἁγιοὺς μαρτύρους,
"Αν τύχῃ κ' ἔρθῃ θάνατος, ἂν τύχῃ κ' ἔρθ' ἀῤῥώστια,
Κι' ἂν τύχῃ πικρὰ γὴ χαρὰ νὰ πάῃ νὰ τήνε φέρῃ.
Κὶ σὰν τὴν ἐπαντρέψανε τὴν Ἀρετὴ 'ςτὰ ξένα
Κ' ἐμπῆκε χρόνος δύσεφτος καὶ μῆνας ὀργισμένος,
Κ' ἔπεσε τὸ θανατικὸ κ' οἱ ἐννιὰ 'δερφοὶ πεθάναν,
Βρέθηκ' ἡ μάνα μοναχὴ σὰν καλαμιὰ στὸ κάμπο·
Σ' ὀχτὼ μνήματα δέρνεται, σ' ὀχτὼ μυριολογάει,
Στοῦ Κωνσταντίνου τὸ θαφτὸ ταῖς πλάκαις ἀνασκώνει·
»Σήκου Κωσταντινάκη μου, τὴν Ἀρετή μου θέλω·
Τὸ Θιὸ μοῦ βάλες ἐγγυτὴ κα τοὺς ἁγιοὺς μαρτύρους,
"Αν τύχῃ πικρὰ γὴ χαρὰ, νὰ πᾶς νὰ μοῦ τὴ φέρῃς.» —
Τ' ἀνάθεμα τὸν ἔβγαλε μές' ἀπὸ τὸ κιβοῦρι·
Κάνει τὸ σίγνεφ' ἄλογο καὶ τ' ἄστρο σαλιβάρι
Καὶ τὸ φεγγάρι συντροφιὰ, καὶ πάει νὰ τήνε φέρῃ.
Πέρνει τὰ ὄρη πίσω του καὶ τὰ βουνὰ 'μπροστά του,
Βρίσκει την κ' ἐχτενίζουνταν ὄξου 'στὸ φεγγαράκι·
'Από μακρυὰ τὴ χαιρετᾷ κι' ἀπὸ μακρυὰ τῆς λέγει·
«Περβάτης' Ἀρετοῦλά μου, κυράνα μας σὲ θέλει«—
'Αλλοίμον' ἀδερφάκι μου, καὶ τ' εἶναι τούτ' ἡ ὥρα;
'Ανίσως κ' ἦναι γὴ χαρὰ, νὰ βάλω τὰ χρυσᾶ μου,
Κι' ἂν ἦναι πίκρα, πές μου το, νἄρτω κατὰ πῶς εἶμαι.«—
«Περβάτης' Ἀρετοῦλά μου κ' ἔλα κατὰ πῶς εἶσαι.«—
Στὴ στράτα ποῦ διαβαίνανε, 'ςτὴ στράτα ποῦ πηγαίναν
'Ακοῦν πουλιὰ νὰ κελαϊδοῦν, ἀκοῦν πουλιὰ νὰ λένε·
«Ποιὸς εἶδε κόρην ὤμορφη νὰ σέρνῃ ὁ πεθαμένος;«—
«"Ακουσες Κωνσταντάκη μου, τί λένε τὰ πουλάκια;
Ποιὸς εἶδε κόρη ὤμορφη νὰ σέρνῃ ὁ πεθαμμένος;—
«Λωλὰ πουλιὰ 'ν κι' ἂς κελαϊδοῦν, λωλὰ πουλιὰ 'ν κι' ἂς λένε»—
Καὶ παρακεῖ ποῦ πήγαιναν, κ' ἄλλα πουλιὰ τοὺς λένε·
«Τί βλέπομε τὰ θλιβερὰ, τὰ παραπονεμένα,
Νὰ περβατοῦν οἱ ζωντανοὶ μὲ τοὺς ἀπεθαμμένους.«—
«"Ακουσες Κωνσταντάκη μου τί λένε τὰ πουλάκια;
Πῶς πέρβατοῦν οἱ ζωντανοὶ μὲ τοὺς ἀπεθαμμένους.«—
«Πουλάκια 'ναι κι' ἂς κελαϊδοῦν, πουλάκια 'ναι κι' ἂς λένε.«—
«Φοβοῦμαί σ' ἀδερφάκι μου καὶ λιβανιαῖς μυρίζεις.«
«'Εχτὲς βραδὺς ἐπήγαμε πέρα 'ςτὸν ἅϊ Γιάνη,
Κ' ἐθύμιασέ μας ὁ παπᾶς μὲ περισσὸ λιβάνι.«—
Καὶ παρεμπρὸς ποῦ πήγαιναν, κι' ἄλλα πουλιὰ τοὺς λένε·
«Ὦ Θέ μεγαλοδύναμε μεγάλο θάμμα κάνεις,
Τέτοιαν πανώρια λυγερὴ νὰ σέρνῃ πεθαμμένος.«—
Τ' ἄκουσε πάλ' ἡ 'Αρετὴ κ' ἐῤῥάγισ' ἡ καρδιά της.
»Πές μου ποῦν' τὰ μαλλάκια σου, τὸ πηγορὸ μουστάκι;«—
«Μεγάλη ἀῤῥώστια μ' ἔβρηκε, μ' ἔῤῥηξε τοῦ θανάτου,
Ποῦ πέσαν τὰ ξανθὰ μαλλιὰ, τὸ πηγορὸ μουστάκι.«—
Βρίσκουν τὸ σπῆτι κλειδωτὸ, κλειδομανταλωμένο,
Καὶ τὰ σπητοπαράθυρα ποῦταν ἀραχνιασμένα.
«"Ανοιξε μάνα μ' ἄνοιξε καὶ νὰ τὴν 'Αρετή σου.«—
«"Αν ἦσαι χάρος, διάβαινε, κι' ἄλλα παιδιὰ δὲν ἔχω·
'Η δόλια ἡ 'Αρετοῦλά μου λείπει μακρυὰ 'στὰ ξένα.«—
»"Ανοιξε μάνα μ' ἄνοιξε, κ' ἐγὼμ' ὁ Κωνσταντῆς σου·
'Εγγυτὴ σῶβαλα τὸ Θιὸ καὶ τοὺς ἁγιοὺς μαρτύρους,
"Αν τύχῃ πικρὰ γὴ χαρὰ, νὰ πάω νὰ σοῦ τὴ φέρω.«—
Κι' ὥστε νὰ βγῇ 'ςτὴν πόρτα της, ἐβγῆκεν ἡ ψυχή της.

Κ' ἐμπρώτοις ὑπερασπιζόμενοι τὸν Βύργερ κατὰ τῆς ἐσφαλμένης ἰδέας ὅτι ἀπεμιμήθη δῆθεν τὸ ἑλληνικὸν ᾆσμα, παρατηροῦμεν, πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ Βύργερ παρ' οὐδενὸς τῶν βιογράφων του ἀναφέται γνωρίζων τὴν νεοελληνικὴν, δεύτερον δὲ, ὅτι τὰ δημοτικὰ ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος ᾄσματα καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγράφη ἡ Λεονώρα (1772) ἦσαν πάντη ἄγνωστα εἰς τὴν Εὐρώπην, καθόσον ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς αὐτῶν εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν κόσμον Fauriel μόλις τὸ 1824 ἐξέδωκε τὴν συλλογήν του· ἄλλως τε, τίς μᾶς βεβαιοῖ ὅτι τὸ ἑλληνικὸν αὐτὸ ᾆσμα δὲν εἶνε προϊὸν μεταγενεστέρας τοῦ 1772 ἐποχῆς; Ἐκτὸς τούτων πάντων ὅμως ἀξιόπιστος βιογράφος

τοῦ Βύργερ καὶ στενὸς αὐτοῦ ζῶντος φίλος, ἀναφέρων ὁμοίαν τινα μομφὴν, γενομένην τῷ ποιητῇ τῆς Λεονώρας, περὶ ἀπομιμήσεως δῆθεν ἀγγλικοῦ τινος δημοτικοῦ ᾄσματος: The Suffolk miracle ἐπιγραφομένου, βεβαιοῖ ὅτι ὁ Βύργερ οὐδὲν τοιοῦτον ᾆσμα ἐγνώριζεν, ἀλλ' ὅτι, ὡς μόνος του πολλάκις διηγεῖτο, κυρία του ἔμπνευσις ὑπῆρξαν τρεῖς στίχοι γερμανικοῦ δημώδους ᾀσματίου, οἱ ἑξῆς:

Der Mond der scheint sohelle,
Die Todten reiten so schnelle,
Feins Liebchen, graut dir nicht?

(Λάμπει ὡραία ἡ Σελήνη·
Πῶς τρέχουν οἱ νεκροὶ ἐκεῖνοι,
Ἔφιπποι! κόρη, δὲν φοβεῖσαι;)

οὗς σεληνοφεγγῆ τινα ἐσπέραν ἤκουσε ψαλλομένους ὑπό τινος νέας χωρικῆς.

Ἄλλως τε καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀμφοτέρων βάσιν, μεγίστη ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο ποιημάτων, τῆς *Λεονώρας* καὶ τοῦ *Βρουκόλακκα*. Εἰς ἐκείνην ἐπέρχεται ὁ φανταστατικὸς καὶ φρικτὸς τῆς μνηστῆς θάνατος, ὡς θεία τις τιμωρία τῶν κατὰ τοῦ θείου βλασφημιῶν αὐτῆς· ἐνῷ ὁ θάνατος τῆς δυστυχοῦς Ἀρετῆς παρίσταται ὅλως ἀδικαιολόγητος ὑπὸ τοῦ ἕλληνος ἀοιδοῦ, καὶ τοῦτο ἐπιτείνει μὲν ἴσως κατ' ἐπιφάνειαν τὴν φρίκην τῆς καταστροφῆς, ἀλλ' ἡ φρίκη αὕτη, ἀδικαιολόγητος ψυχολογικῶς, ἐξαλείφεται μετὰ μικρὸν, καὶ ἡ ἐντύπωσις τοῦ ποιήματος προσκαίρως μόνον παραμένει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναγνώστου.

Ὁ Βύργερ ἐγεννήθη τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ 1748 καὶ ἀπέθανε τὴν 8 Ἰουνίου 1794, φθισικός. Ἐπέζησε δύο συζύγων, ὧν τὴν δευτέραν, Μόλλυ καλουμένην, ὕμνησε περιπαθέστατα εἰς τὰς ποιήσεις του, καὶ διεζεύχθη τρίτης, ἥτις δι' ἑνὸς ποιηματίου της εἶχεν ἀπαιτήσει τὴν χεῖρά του. Ἐσπούδασε διαδοχικῶς θεολογίαν καὶ νομικὰ, ἅτινα καταλιπὼν μετὰ ταῦτα ἐδόθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ποίησιν, ἥτις ὅμως ἀφῆκεν αὐτὸν πένητα μέχρι ἐσχάτης του στιγμῆς. Ἐνῷ ἐκεῖνος ἀπέθνησκε, πίναξ κατατάξεως συνετάσσετο πρὸς πληρωμὴν τῶν χρεῶν του. Ταλαίπωρε Βύργερ! καὶ ὅμως εἶχες γράψει τὴν Λεονώραν!

ΑΓΓΕΛΟΣ Σ. ΒΛΑΧΟΣ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ.

Η ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. 8.)

Ὡς ὁ Κορρέγιος, οὕτω καὶ ὁ Ἀπελλῆς ἐπῆλθε κατόπιν τῶν μεγάλων ἐκείνων καλλιτεχνῶν, οἵτινες ἐνόμιζον ὅτι ἐξέμαθον τὰ πάντα. Ἐπ' ἴσης δὲ ὡς ὁ Κορρέγιος, κατενόησεν ὅτι τῷ ἔμενεν ἔτι ἡ χάρις ἣν εἶχον ἐκεῖνοι λησμονήσει, διὰ τὸν λόγον ἴσως ὅτι ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς θυγατέρα τῆς γῆς μᾶλλον, ἢ ὡς κόρην τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ Ἀπελλῆς ἐγεννήθη εἰς τὴν νῆσον Κῶ, ὑπὸ τὸν ὡραῖον ἐκεῖνον οὐρανὸν, πρὸ τῆς λάμψεως τοῦ ὁποίου, ἑξακόσια ἔτη ἀρχήτερον, ὁ Ὅμηρος εἶχε διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ πατρίς του, ὡς ἡ ὑπ' αὐτοῦ γραφεῖσα Ἀφροδίτη, ἐξήρχετο ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς θαλάσσης ὁμοία μὲ κάλαθον ἀνθέων. Ἀπ' αὐτῆς τῆς νηπιακῆς ἡλικίας του τὸ καλὸν εἶχεν ἑλκύσει τὴν προσοχήν του, καὶ εἶχε πλεῖστον συνοικειωθῇ πρὸς αὐτὸ, διὸ, ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων τῆς γραφίδος του ἀποπειρῶν, τὸ ἀττικὸν ἐργαστήριον ἀνεγνώρισε μετ' οὐ πολὺ ὅτι ἀπέκτα ἐν ἐκείνῳ τὸν μέγιστον τῶν τε προγενεστέρων καὶ μεταγενεστέρων καλλιτεχνῶν.

Ὁ Ἀπελλῆς εἶδε τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος τοῦ Περικλέους καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἶδε δηλονότι ὅ,τι ἐξοχώτερον ἐφάνη ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ. Σύγχρονοι αὐτοῦ ὑπῆρξαν ὁ Πρωτογένης, περὶ οὗ ἔλεγεν, ὅτι ὑπερτέρει αὐτὸν καθ' ἓν μόνον, εἰς τὸ νὰ καταλίπῃ δηλαδὴ ἐγκαίρως τὴν ἐργασίαν· ὁ Ἀμφίων καὶ ὁ Ἀσκληπιόδωρος, ἀπέναντι τῶν ὁποίων ἐθεώρει ἑαυτὸν κατώτερον, τοῦ πρώτου ὡς πρὸς τὴν διάταξιν, τοῦ δευτέρου ὡς πρὸς τὰς ἀναλογίας· τέλος, ὁ Θηβαῖος Ἀριστείδης, οὗ τὰ ἔργα σπουδάζων, ἐδιδάχθη νὰ παριστᾷ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ὥς τινα διαφανῆ πέπλον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον διαφαίνονται ἡ ψυχὴ καὶ τὰ πάθη αὐτῆς.

Ὁ Ἀπελλῆς εἶναι τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς ἑλληνικῆς τέχνης· ἐν αὐτῷ συνενοῦνται τὰ πάντα, καὶ αἴσθημα, καὶ ἐκτέλεσις, καὶ διάθεσις. Αἱ προσωπογραφίαι του ἐπὶ τοσοῦτον ἀκριβῶς ἐξήγουν τὴν ὁμοιότητα τῶν εἰκονιζομένων, ὥστε ὁ μάντις προεφήτευε τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν εἰς αὐτοὺς ὡς νὰ ἐσυμβουλεύετο τὴν εἱμαρμένην ἔχων ἐνώπιόν του αὐτὰ τὰ ἴδια πρόσωπα. Ἂν αἱ ᾳφυλαὶ τοῦ Ζεύξιδος ἠπάτησαν τὰ πτηνὰ, αἱ φοράδες ἐχρεμέτισαν ἰδοῦσαι τοὺς ἵππους τοῦ Ἀπελλοῦ. Τέλος ἐν